

N:o 159.

Af herr **O. N. Olsson** i Heden m. fl., om anslag för att bereda minskning i fraktafgifterna för transport å statsbanorna af stråfoder och utsädespannmål till de af missväxten år 1904 lidande provinserna i västra Sverige.

Att vårt lands västra provinser, såsom Bohuslän, Dalsland och delar af Halland, Elfsborgs och Skaraborgs län, under sistförflutna året hemsökts af missväxt, torde vara bekant. Hvad särskildt *Bohuslän* angår, har man ej uti mannaminne hemsökts af en liknande missväxt. Ej ens de svåra missväxtåren 1859 och 1868 kunna jämföras med år 1904. Verkningarna häraf måste ock göra sig så mycket starkare gällande, som länet icke sedan 1898 blifvit välsignadt med en genomgående god skörd. Den jordbrukande befolkningen gick sålunda en allt annat än ljus framtid till mötes under för lidna sommarens bedröfliga växtperiod; ja, man hade starka skäl befara, att verklig nöd för mången skulle inträda, helst de afsevärda biinkomster befolkningen mot kusten har af stenindustrien jämväl voro undanröjda till följd af lönekonflikt inom denna bransch. Det var sålunda naturligt, att de energiska åtgärder, som redan tidigt vidtogos af länets hushållningssällskap, på initiativ af dess för länet så varmt intresserade ord förande, och på förslag af dess förvaltningsutskott, hälsades med tack samhet och förhoppningsfull tillförsikt. Dessa känslor vunno ytterligare i styrka, då hushållningssällskapetets förvaltningsutskott, därtill föranlåtet af de första skörderapporterna, som konstaterade allvarligt hotande förhållanden, genom Konungens befallningshafvande ingick till Kungl. Maj:t med underdånig hemställan om fraktfrielse eller åtminstone

fraktnedsättning för de foderpartier, som sällskapet vidtagit anstalter att anskaffa till länet, för att åtminstone i någon mån förebygga den ruinerande förödelse af länets kreatursstam, som eljest skulle blifvit oundviklig. Konungens befallningshafvande kunde ock varmt förorda den sålunda aflåtna underdåniga hemställan till Kungl. Maj:t. Ingen ansåg sig under sådana förhållanden hafva skäl befara en ogynnsam utgång af den sålunda aflåtna och officiellt förordade underdåniga framställningen. Nedstämdhet intogo sinnena, när kungl. järnvägsstyrelsen, trots länsmyndigheternas intyg om förhållandena, likväl afstyrkte denna hemställan. Kungl. Maj:t *afslog* ock helt den af hushållningssällskapets förvaltningsutskott aflåtna och af sin befallningshafvande tillstyrkta underdåniga framställningen. Det intryck, man här af erfor, och de känslor som vid kunskapen härom gjorde sig gällande i länet, kunna lättare tänkas än beskrivas! Förstämning och ledsnad spordes från länets alla delar — och dessa känslor delades som bekant uti vida kretsar af vårt land. — Icke ens järnvägsstyrelsens cirkulär af den 27 december 1904 i fråga om fraktnedsättning för vissa födoämnen och fodermedel vid försändning till stationer norr om Bollnäs hade man här ansett sig kunna tillämpa under dessa särskildt svåra förhållanden. Intet annat återstod nu än att söka inrätta sig efter omständigheterna. Hushållningssällskapet sammankallades till extra möte, där intrycken af hvad som passerat gjorde sig starkt gällande, missmod och förstämning uttrycktes från alla håll; sällskapet anslog 60,000 kronor för anskaffande af stråfoder till länet; — röster höjdes från olika håll om beloppets otillräcklighet till följd af de kolossala behofven. — Den enskilda hjälpsamheten framträdde nu — men förefunnos skäl därför? Kungl. järnvägsstyrelsen hade i sitt utlåtande till Kungl. Maj:t bestridit befintligheten af någon nöd. Behjärtansvärde, framstående män särskildt inom Göteborgs stad, som man länge gömmer i tacksamt minne — togo sig an de nödställdas sak och sparade lika litet möda, personligt inflytande som pekuniär offervillighet; — resultaten visade sig ock storartade! Den afsevärda insamlingen gjorde det möjligt för hushållningssällskapets förtroendemän att i rätta ögonblicket rädda mången ko åt sin fattiga ägare, som denna gratishjelp förutan skulle nödgats nedslagta den, utan utsikt att kunna skaffa sig någon i stället. Månget fattigmans öga har tårats af tacksamhet för denna barmhärtighet. Utom denna pekuniära offervillighet, har ock medkänslan och hjälpsamheten tagit sig uttryck äfven därigenom att Göteborgs stad beviljat restitution å hamn- och kajafgifter för de mycket stora fodermängder, som sökt sig väg öfver

staden, och enskilda järnvägsbolag hafva beviljat ända till femtio proc. nedsättning å vanlig frakt å stråfoder; dock hafva vissa af dessa bolag fattat sina beslut härom under förutsättning att staten beviljade fraktlindring; och har man sålunda gått förlustig dessa fördelar på grund af kungl. järnvägsstyrelsens och Kungl. Maj:ts åtgöranden. Mycket har visserligen åstadkommits genom de sålunda vidtagna åtgärderna och den allmänna välviljan, men vida mera skulle kunnat uträttas, därest Kungl. Maj:t visat sitt tillmötesgående och föredöme. Af denna sistnämnda anledning ha afsevärda bidrag till det behjärtansvärda ändamålet gått förlorade. I stället har statsjärnvägen beräknat förtjänst å icke allenast nödhjälps- utan ock å det foder, som hushållningssällskapet dessutom anskaffat till länet. Lämpligt hade väl under sådana förhållanden varit — och i hvarje analogt fall torde denna metod vara tillämplig — att kungl. järnvägsstyrelsen beräknat endast den fraktafgift, som motsvarat »själfkostnaden» för de foderpartier hushållningssällskapet tillhandahållit för visst pris, samt medgifvet fri transport å statsbanorna för de kvantiteter, hvilka för nödhjälpsmedel inköpts till *gratisutdelning åt fattiga*. De befintliga trängande behofven hafva visserligen betydligt minskats genom hvad som blifvit åtgjort, men icke på långt när blifvit fyllda. Framtiden ter sig alltså synnerligen mörk för länets jordbrukare i afseende å framfödandet af boskapen. Ytterligare hjälp vore därför af synnerliga behof påkallad, därest medel funnos disponibla, ej minst för anskaffande af vårutsäde, hvarför hushållningssällskapet vidtagit åtgärder, hvilka dock af nämnda anledning blifva ofullständiga. Till årets Riksdag lærer kungl. proposition vara att motse med framställning om anslag för täckande af beviljad fraktlindring för fodervaror till de af missväxten 1903 hemsökta Norrländska länen. En dylik framställning, som vi våga anse lika berättigad, tillåta vi oss, då vi på grund af det anförda härmed vördsamt hemställa,

det Riksdagen måtte besluta att utaf innevarande års järnvägstrafikmedel ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett belopp af 100,000 kronor för att — efter vederbörlig pröfning i hvarje fall samt på grund af ansökningar från de korporationer, nödhjälpskommittéer och enskilde, hvilka utan ekonomisk vinst förmedla tillhandahållandet af stråfoder och utsädesspannmål inom de utaf förra sommarens missväxt härjade proviserne i västra Sverige — därpå bereda godtgörelse åt nämnda korporationer m. fl.

intill det belopp, med hvilket de af kungl. järnvägsstyrelsen debiterade frakterna å stråfoder öfverstigit statsbanornas själfkostnader för dessa transporter till de härjade provinserna.

Stockholm den 28 januari 1905.

Oscar N. Olsson.

Carl J. Ödman.

C. T. Lind.

C. H. Wallentin.

Joh. Larsson.

Herman Andersson.

A. Magnusson.

And. Andersson

B. Dahlgren.

i Backgården.

I motionens syfte instämma:

J. Bengtsson.

Anders Olsson.

Tyllered.

A. C. Gunnarsson.

Sten Nordström.